

بیتوجه

نام دانشکده: ادبیات و علوم انسانی

نام گروه: فقه و حقوق

عنوان پایان‌نامه:

بررسی فقهی و حقوقی مسأله تغییر جنسیت

نگارش توسط:

عمار رحیمی گلشانی

اساتید راهنما:

حجة الاسلام دکتر سید مهدی قریشی

و حجة الاسلام صفدر محمدی

پایان‌نامه برای دریافت مدرک کارشناسی ارشد

شهریور ۱۳۹۱

تقدیم

به بی کران مهر و عطوفت

مهدی موعود (عجل الله)

که یگانه شاهراه عشق و عرفان جز امتداد نگاه او نیست

مرا هزار امید هست و هزار توئی . . .

هر هزار توئی . . .

تشکر و سپاس:

بارِالها! تو را سپاس می گویم که الطاف خود را شامل حالم نمودی تا بتوانم در گلستان علم و دانش، گام نهم و از زیبایی های آن، بهره مند و به این درجه از موفقیت نایل گردم.

این رساله و پژوهش به انجام نرسید؛ مگر با همراهی سروران و بزرگوارانی که در پیمودن این راه دشوار یاری رسانم بودند.

در ابتدا، مراتب سپاس و امتنان خود را تقدیم اُساتید راهنمای ارجمندم جناب حجة الاسلام دکتر سید مهدی قریشی و حجة الاسلام صفدر محمدی می نمایم که راهنمایی های دلسوزانه خود را از بنده دریغ نمودند.

هم چنین سپاس فراوان دارم از داوران گرامی، آقایان دکتر محمدحسن جوادی و دکتر سلمان علی پور که زحمت داوری پایان نامه بنده حقیر را بر عهده گرفتند. در ادامه کمال تشکر و قدردانی دارم از خانواده عزیزم به خصوص پدر و مادر مهربانم که در لحظه لحظه زندگی یار و یاورم بودند و هستند و هم چنین، تشکر فراوان دارم از خواهر گرامیم که در تایپ این رساله و ایجاد محیطی آرام از هیچ کمکی دریغ نمودند.

بهار زندگیشان بی خزان

و دعای خیر بدرقه راهشان.

«عمّار رحیمی گلشانی»

چکیده

در این پژوهش و رساله علمی هم چنان که از موضوع آن پیداست سعی شده است پدیده ی نو ظهور تغییر جنسیت از منظر و دیدگاه فقهی و هم چنین حقوقی آن، مورد بحث و بررسی قرار گیرد. پرسش اساسی و مهمی که به ذهن خطور می کند، این است که آیا تغییر جنسیت و تبدیل به جنس مخالف جایز است یا خیر؟

«تغییر» در لغت عبارت است از دگرگونی و از حالتی به حالت دیگر درآمدن. هم چنین در اصطلاح فقهی و حقوقی، عبارت است از تبدیل مرد به زن یا بر عکس. با توجه به دیدگاه روان پزشکان، حقوق دانان و هم چنین نظرات و آراء علماء و مراجع تحقیق، تغییر جنسیت با وجود شرایطی خاص از جمله نبود مفسده و وجود منفعت معتنی به، جایز شمرده شده است.

این رساله علمی در شش فصل تهیه و تنظیم شده است که در ذیل این فصول به سؤالات زیر پاسخ عقلی و منطقی داده شده است:

۱. در حقوق موضوعه ایران و فقه اسلامی، تغییر جنسیت چه جایگاهی دارد؟

۲. احکام و روابط زوجین پس از تغییر جنسیت چه تغییری می کند؟

۳. احکام فرزندان واقوام نسبی و سببی، پس از تغییر جنسیت چه تغییری می کند؟

در خاتمه با یک بیمار اختلال جنسی گفت و گویی انجام داده ایم و با ارائه پیشنهادات و راه حل هایی سعی شده است گامی مؤثر در درمان جسمی و روحی افراد مبتلا به اختلال جنسی برداشته شود. امید است که مفید واقع شود. **إن شاء الله!**

واژگان کلیدی: فقه، حقوق، پزشکی، تغییر جنسیت، خنثی، اختلال جنسی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
فصل اول: کلیات	
۳	۱-۱: بیان مسئله
۴	۲-۱: سابقه موضوع
۵	۳-۱: اهمیت و ضرورت موضوع تحقیق
۸	۴-۱: فرضیه های تحقیق
۸	۵-۱: اهداف تحقیق
۹	۶-۱: روش تحقیق
۱۰	۷-۱: محدودیت های تحقیق
فصل دوم : مفهوم و ماهیت تغییر جنسیت	
۱۲	۱-۲: مفهوم تغییر جنسیت
۱۲	۲-۲: تغییر جنسیت در لغت
۱۴	۳-۲: تغییر جنسیت در اصطلاح فقهی
۱۵	۴-۲: تغییر جنسیت در اصطلاح پزشکی

- ۲-۵: اقسام تغییر جنسیت ۱۵
- ۲-۵-۱: تغییر جنسیت افراد سالم ۱۶
- ۲-۵-۲: تغییر جنسیت فرد خثی یا دو جنسی ۱۶
- ۲-۵-۳: تغییر جنسیت در ناراضیان جنسی (ترانس سکشوال ها) ۱۷
- ۲-۵-۴: تغییر جنسیت به منظور کشف جنسیت ۱۷
- ۲-۵-۵: تغییر جنسیت در افراد «ممسوح» ۱۷
- ۲-۶: اختلال هویت جنسی؛ تراجنسیتی ۱۸
- ۲-۷: هویت جنسی ۱۹
- ۲-۸: تراجنسیتی ۱۹
- ۲-۹: بررسی واژه «ترانس سکشوال» ۲۰
- ۲-۱۰: ژنتیک ۲۲
- ۲-۱۱: اثرات هورمونی ۲۲
- ۲-۱۲: میزان بیماری تراجنسیتی ۲۲
- ۲-۱۲-۱: میزان بیماری تراجنسیتی در مقیاس جهانی ۲۲
- ۲-۱۲-۲: میزان بیماری تراجنسیتی در ایران ۲۳
- ۲-۱۳: درمان اختلال هویت جنسی ۲۴
- ۲-۱۴: اختلال هویت جنسی؛ دو جنسی ها ۲۵

- ۲-۱۵: بررسی معنی و مفهوم «خنثی» ۲۵
- ۲-۱۶: تاریخچه خنثی ۲۸
- ۲-۱۷: اقسام خنثی ۳۰
- ۲-۱۸: اقسام خنثی از نظر فقه اسلامی ۳۰
- ۲-۱۸-۱: خنثای مشکل ۳۰
- ۲-۱۸-۲: خنثای غیر مشکل ۳۱
- ۲-۱۹: اقسام خنثی از نظر پزشکی ۳۱
- ۲-۱۹-۱: هرمافرودیسیم کاذب مذکر ۳۲
- ۲-۱۹-۲: هرمافرودیسیم کاذب مؤنث ۳۲
- ۲-۱۹-۳: هرمافرودیسیم حقیقی ۳۲
- ۲-۲۰: تغییر جنسیت در حیوانات ۳۳
- ۲-۲۱: دیدگاه فقیهان شیعه در تغییر جنسیت حیوانات ۳۴
- ۲-۲۲: دیدگاه فقیهان اهل سنت در تغییر جنسیت حیوانات ۳۵
- ۲-۲۳: روایات اسلامی در اخته کردن حیوانات ۳۵

فصل سوم: تغییر جنسیت در حقوق موضوعه ایران و فقه اسلامی

- ۳-۱: تغییر جنسیت در حقوق موضوعه ایران ۳۸
- ۳-۲: مقررات پزشک قانونی و دادگستری ۳۹

- ۳-۳: رأی اداره حقوقی دادگستری جمهوری اسلامی..... ۴۰
- ۳-۴: صدور شناسنامه جدید پس از تغییر جنسیت..... ۴۱
- ۳-۴-۱: وضعیت شناسنامه جدید در دوجنسی ها..... ۴۱
- ۳-۴-۲: وضعیت شناسنامه جدید در تراجنسیتی ها..... ۴۱
- ۳-۵: وضعیت کشورهای جهان از نظر تصویب قوانین..... ۴۲
- ۳-۶: تغییر جنسیت در فقه..... ۴۳
- ۳-۶-۱: استفتاء جدید از امام خمینی (ره)..... ۴۴
- ۳-۶-۲: فتوای امام خمینی در جواز تغییر جنسیت..... ۴۴
- ۳-۷: جواز یا عدم جواز تغییر جنسیت..... ۴۴
- ۳-۸: جواز یا عدم جواز تغییر جنسیت در افراد خنثی..... ۴۵
- ۳-۸-۱: نظرات فقیهان شیعه در تغییر جنسیت افراد خنثی..... ۴۵
- ۳-۸-۲: ادله جواز تغییر جنسیت در افراد خنثی..... ۴۸
- ۳-۹: نظرات اهل سنت در تغییر جنسیت افراد خنثی..... ۵۰
- ۳-۱۰: جواز یا عدم جواز تغییر جنسیت در افراد سالم و تراجنسیتی..... ۵۲
- ۳-۱۱: دیدگاه فقیهان شیعه در تغییر جنسیت افراد سالم و تراجنسیتی..... ۵۳
- ۳-۱۲: ادله موافقین تغییر جنسیت..... ۵۵
- ۳-۱۳: دیدگاه مخالفین تغییر جنسیت..... ۵۷

۳-۱۴: أدله مخالفین تغییر جنسیت ۵۷

فصل چهارم: احکام و روابط زوجین پس از تغییر جنسیت

۴-۱: بقاء یا انقطاع زوجیت ۶۳

۴-۱-۱: وضعیت ازدواج در تغییر جنسیت مرد به زن ۶۴

۴-۱-۲: وضعیت ازدواج در تغییر جنسیت زن به مرد ۶۵

۴-۱-۳: تغییر جنسیت زوجین به صورت غیر همزمان ۶۵

۴-۱-۴: تغییر جنسیت زوجین به صورت همزمان ۶۶

۴-۲: دیدگاه مراجع تقلید درباره تأثیر تغییر جنسیت بر ازدواج ۶۶

۴-۳: محرمیت ۶۸

۴-۴: نفقه زوجه ۶۹

۴-۵: تغییر جنسیت و مسئله نفقه در عقد دائم ۷۰

۴-۵-۱: تبدیل مرد به زن ۷۰

۴-۵-۲: تبدیل زن به مرد ۷۱

۴-۶: تغییر جنسیت و مسئله نفقه در عقد موقت ۷۱

۴-۶-۱: عدم وجوب نفقه ۷۱

۴-۶-۲: اشتراط نفقه در عقد موقت ۷۱

۴-۷: مهریه زوجه ۷۲

- ۷۲ ۸-۴: تغییر جنسیت و مهریه زوجه در عقد دائم
- ۷۳ ۱-۸-۴: عدم وجوب پرداخت مطلقاً
- ۷۳ ۲-۸-۴: وجوب پرداخت مطلقاً
- ۷۴ ۳-۸-۴: وجوب پرداخت کل مهریه در صورت نزدیکی و تنصیف در غیر نزدیکی
- ۷۵ ۴-۸-۴: سقوط مهریه در صورت عدم کسب اجازه زوجه از زوج
- ۷۷ ۹-۴: تغییر جنسیت و مسأله مهریه در عقد موقت
- ۷۷ ۱-۹-۴: زوج تغییر جنس دهد
- ۷۷ ۲-۹-۴: زوجه تغییر جنس دهد
- ۷۸ ۱۰-۴: عدّه
- ۷۸ ۱۱-۴: مفهوم لغوی و اصطلاحی عدّه
- ۷۹ ۱-۱۱-۴: تغییر جنسیت زوج و چگونگی عدّه
- ۷۹ ۲-۱۱-۴: تغییر جنسیت زوجه و چگونگی عدّه
- ۸۰ ۱۲-۴: تغییر جنسیت زوجه در زمان عدّه

فصل پنجم: احکام فرزندان و اقوام نسبی و سببی

- ۸۲ ۱-۵: عناوین نسبی و سببی
- ۸۲ ۲-۵: تغییر جنسیت و تأثیر آن بر عناوین نسبی
- ۸۲ ۱-۲-۵: تغییر جنسیت پدر و مادر

- ۲-۲-۵: تغییر جنسیت برادر و خواهر ۸۴
- ۳-۲-۵: تغییر جنسیت دو خواهر ۸۴
- ۴-۲-۵: تغییر جنسیت دو برادر ۸۵
- ۳-۵: تأثیر تغییر بر قرابت های سببی و رضاعی ۸۵
- ۴-۵: تغییر جنسیت و تأثیر آن بر نفقه ۸۶
- ۱-۴-۵: تغییر جنسیت والدین و نفقه فرزندان ۸۶
- ۲-۴-۵: تغییر جنسیت فرزندان و نفقه والدین ۸۹
- ۵-۵: تغییر جنسیت و ولایت و سرپرستی فرزندان ۹۰
- ۱-۵-۵: تغییر جنسیت مادر و ولایت و سرپرستی فرزندان ۹۰
- ۲-۵-۵: تغییر جنسیت پدر و ولایت و سرپرستی فرزندان ۹۳
- ۶-۵: تغییر جنسیت و مسئله ارث ۹۶
- ۱-۶-۵: ارث بردن فرد تغییر جنس داده از والدین ۹۶
- ۲-۶-۵: ارث بردن والدین تغییر جنس داده از فرزند ۹۸

فصل ششم: نتیجه گیری، پیشنهادات، فهرست منابع و ضمایم

- ۱-۶: خاتمه و نتیجه گیری ۱۰۳
- ۲-۶: پیشنهادات ۱۰۶
- ۳-۶: فهرست منابع ۱۰۷

- ۱۰۷ منابع فارسی ۱-۳-۶
- ۱۱۰ منابع عربی ۲-۳-۶
- ۱۱۲ مقالات و سایت های خبری ۳-۳-۶
- ۱۱۵ ضمائم ۴-۶
- ۱۱۵ مصاحبه ۱-۴-۶
- ۱۱۹ تصاویر ۲-۴-۶
- ۱۲۰ چکیده انگلیسی

مقدمه

جنسیت از جمله مقوله هایی است که در اسلام بسیار مد نظر قرار گرفته است و بسیاری از احکام فقهی و حتی اخلاق که در متن شرع آمده است، میان مرد و زن تفاوت قائل شده اند و برخی احکام را به مردان اختصاص داده اند و برخی را نیز به زنان اختصاص داده اند. از جمله تفاوتها می توان به تفاوت آن دو در مسأله ارث، حضانت فرزندان، مسئولیت های متقابل آن دو و ... اشاره کرد. اجرای این احکام در مورد مرد یا زن با مشکلی مواجه نبوده است ولی در مورد فرد خنثی به ویژه خنثای مشکل همواره چالش هایی فرا روی فقه و فقهاء قرار داشته است و استنباط احکام فقهی مربوط به فرد خنثی همواره مسأله ای تأمل برانگیز بوده است.

امروزه با توجه به پیشرفت هایی که در علم پزشکی حاصل شده، امکان تغییر جنسیت فراهم شده است و همین امر خود، مسائل و چالش های فقهی جدیدی را به دنبال داشته است. مثلاً فردی که تا دیروز مرد بود پس از تغییر جنسیت نسبت به همسر، فرزندان، و محارم خویش چه حکمی خواهد داشت و همین مسأله در مورد زن نیز مطرح است. با توجه به این امر بررسی روابط زوجین پس از تغییر جنسیت نسبت به اولاد خویش و مسأله ارث و حضانت از مباحث های مهم در مورد فردی است که تغییر جنسیت داده است. لذا ما در این تحقیق این موضوع و جنبه های گوناگون آن را مورد پژوهش قرار داده ایم.

فصل اوّل:

کلیّات

طرح مطلب:

- این فصل شامل کلیات این رساله علمی می باشد که در چند مبحث مورد تحلیل و بررسی قرار می گیرد، از جمله: بیان مسئله، اهداف تحقیق، ضرورت بحث و . . .

۱-۱: بیان مسأله

آن چه در این تحقیق مد نظر است، بررسی «فقهی و حقوقی» تغییر جنسیت است. البته در بسیاری از موارد، نتیجه بحث فقهی و حقوقی یکسان است؛ چه این که حقوق ایران، مخصوصاً «قانون مدنی ایران» و «قانون مجازات اسلامی» بر اساس فقه امامیه تدوین شده است. نیز طبق اصل چهارم قانون اساسی، قوانین مدونه ایران، باید بر اساس موازین اسلامی باشد.^۱

پیشرفت علم و تکنولوژی، پدیده های جدیدی را در پی دارد. یکی از این پدیده ها، «تغییر جنسیت» است. از اطلاق موضوع بحث، به ذهن متبادر می شود که تمام انسان های روی زمین در معرض تغییر جنسیت می باشند و هر کس که تمایل به تغییر جنسیت خود داشته باشد، می تواند موضوع عمل تغییر جنسیت قرار گیرد. ولی در علم پزشکی دو گروه موضوع تغییر جنسیت هستند: نخست کسانی که در فقه و حقوق به عنوان «خنثی» معروف شده و دارای علائم جنسی مردانگی و زنانگی هر دو می باشند و گروه دوم کسانی که علائم جنسی بدنی آن ها با گرایشات و تمایلات جنسی آنها موافق نیست و این دو با هم معارض می باشند به این گروه «خنثای روانی» می گویند.

باتوجه به سابقه موضوع در علم پزشکی می توان گفت: افرادی در معرض این درمان قرار می گیرند که به نوعی از لحاظ جسمی یا روانی و یا هر دو، مشکل جنسی داشته باشند و پزشک تغییر جنسیت را برای بهبودی وضعیت او مناسب تشخیص دهد.

از آن جایی که جنسیت افراد در زندگی اجتماعی اهمیت فراوانی دارد و آثار و مسائل حقوقی متفاوتی بر آن بار می شود، تغییر جنسیت می تواند موجب طرح مسایل و مباحث فقهی و حقوقی شود و مشکل و ماهیت تعهدات حقوقی آن ها را دگرگون سازد.

۱- اصل چهارم قانون اساسی: «کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزائی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر این ها باید بر اساس موازین اسلامی باشد و این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است.»

در این پژوهش سعی شده است به سوالات زیر پاسخ کافی و وافی داده شود.

۱- آیا تغییر جنسیت جایز است یا خیر؟

۲- با تغییر جنسیت وضعیت نکاح و زوجیت چه تغییری می کند؟

۳- ولایت و سرپرستی فرزندان پس از تغییر جنسیت چگونه می شود؟

۴- با تغییر جنسیت؛ ارث، نفقه، مهریه و عناوین خانوادگی چه تغییری می کند؟

۱- ۲: سابقه موضوع

بررسی پیشینه و سابقه تغییر جنسیت، حداًقل دارای دو بُعد یا رویکرد زیر است:

- رویکرد پزشکی: منظور از آن این است که عمل جراحی تغییر جنسیت، برای اولین

بار چه زمانی و در کجا اتفاق افتاده است؟

- رویکرد فقهی و حقوقی: منظور از آن این است که اولین مباحث فقهی و حقوقی

مربوط به این مسأله در چه زمانی و از سوی چه کسانی مطرح گردیده است.

رویکرد پزشکی تغییر جنسیت (قسمت اول) در مباحث آینده و در فصل دوم خواهد آمد.

آن چه در این جا ضرورت دارد، بیان سابقه فقهی و حقوقی تغییر جنسیت است. تاکنون

درباره بررسی فقهی و حقوقی تغییر جنسیت، کتاب مستقلی تألیف نشده است و منابع موجود در

این زمینه، غالباً بصورت مقالات، گفتگوها و نیز استفتاءات از مراجع عظام تقلید است.

موضوع تغییر جنسیت به شکل کنونی آن در آثار هیچ یک از فقهای متقدم مورد بحث قرار

نگرفته است. البته روایتی در مجامع روایی شیعه وجود دارد که بیانگر قدمت مسأله تا زمان صدر

اسلام است و می تواند به عنوان مستندی قوی بر وجود مباحثی از نوع تغییر جنسیت در زمان

صحابه باشد. در این رابطه، شهید ثانی یکی از فقهای نامدار شیعه در فصل چهارم از کتاب مشهور

روضه البهیة از «خنثی» بحث کرده است.

با بررسی تمام دوره های فقهی که در عصر حاضر به نگارش درآمده اند، به یقین می توان گفت امام خمینی (ره) اولین کسی است که به بررسی مسأله تغییر جنسیت از زاویه فقهی پرداخته است.

توضیح این که مرحوم امام خمینی، قیام خویش علیه شاه ایران را در سال ۱۳۴۲ شمسی به اوج خود رسانید و در سال ۱۳۴۳ شمسی از سوی شاه به ترکیه تبعید شد. محل سکونت امام خمینی در ترکیه، شهری به نام «بورسا» بود که ایشان نیز در مقدمه جلد اول کتاب «تحریرالوسیلة» بدان اشاره کرده است. در هر حال کتاب «تحریرالوسیلة» در مدت شش ماه به نگارش درآمد که در انتهای جلد دوم مباحثی چند درباره مسائل جدید فقهی از جمله «تغییر جنسیت» مطرح شده است. پیشرفت علم پزشکی و افزایش جراحی های تغییر جنسیت، پرسش های فقهی متعددی از سوی مقلدین و مردم متدین مطرح شده است. تقریباً تمام رساله هایی که تحت عنوان رساله استفتاءات احکام پزشکی و مانند آن از سوی مراجع تقلید انتشار شده است، مسأله تغییر جنسیت را نیز مورد بررسی قرار داده است. این امر نشان می دهد که این مسأله، پر دامنه و مورد پرسش عدّه زیادی از مردم، جامعه پزشکی و مراکز علمی دانشگاهی بوده است.

۱-۳: اهمیت و ضرورت موضوع تحقیق

امروزه بررسی مسأله «تغییر جنسیت» نه تنها از منظر پزشکی اهمیت دارد، بلکه از لحاظ مباحث فقهی و حقوقی نیز حائز اهمیت است. البته مباحث مربوط به افراد «خنثی» یا «دو جنسی» یک پدیده نو و امری نوظهور محسوب نمی شود؛ زیرا از گذشته تاکنون همواره افرادی به عنوان خنثی یا بیمار جنسی در جوامع بشری می زیسته اند. بر این اساس، در روایات دینی و فقه اسلامی پیرامون وضعیت فقهی این گونه افراد نیز سخن گفته شده است.

آن چه موضوع بحث تغییر جنسیت را از اهمیت ویژه برخوردار ساخته است، پیشرفت تکنولوژی و توسعه دانش جراحی و امکان تغییر جنسیت است. همواره اخباری مبنی بر

تغییر جنسیت افراد به گوش می رسد. این امر نه تنها در مورد افراد بیمار جنسی، مانند دو جنسی ها (هرمافرودیسم)^۱ صورت می گیرد، بلکه تغییر جنسیت در مورد افراد سالم نیز قابل تحقیق است.

یکی از علل اهمیت بحث فوق، پرسش های فراوانی است که همواره درباره تغییر جنسیت مطرح می شود. تقریباً تمام مراجع تقلید معاصر، در رساله جدید خویش، موسوم به «رساله استفتاءات» درباره تغییر جنسیت اظهار نظر کرده اند.

اهمیت دیگر این قضیه، این است که تغییر جنسیت تقریباً در تمام کشورها مورد بحث و گفتگو است؛ به گونه ای که فقیهان و حقوق دانان اهل سنت و نیز کلیسای مسیحی در این باره اظهار نظر کرده اند. همواره اخباری به گوش می رسد که در کشورهای مختلف، عمل تغییر جنسیت صورت می پذیرد و بر این اساس، پرسش های حقوقی، فقهی و اخلاقی فراوان در این باره برای جوامع بین المللی، اعم از اسلامی و غیر اسلامی مطرح است.

اهمیت دیگر مسأله این است که این عمل نه تنها در مورد بیماران جنسی، مانند افراد خنثی انجام می شود، بلکه در مورد افرادی که از نظر ظاهری، سالم اند نیز صورت می پذیرد امروزه افرادی به عنوان خنثای روانی یا تراجنسیتی (ترانس سکسوالیسم)^۲ شناخته می شوند که از نظر ظاهر، مرد یا زن هستند، ولی از نظر روان و روح، به جنس مخالف تعلق دارند. این عده دچار «اختلال هویت جنسی» بوده و نمی دانند که آیا مرد هستند یا زن؟!

مجامع حقوقی، فقهی و مانند آن بایستی هم زمان با تحولات و پیشرفت های پزشکی حرکت نمایند و چارچوب های حقوقی و فقهی پدیده های جدید پزشکی را روشن سازند. فقط به عنوان نمونه، به یک مسأله فقهی و حقوقی اشاره می شود. بعید نیست تا چند سال آینده فردی متولد شود که پدر و مادر او یک فرد باشد. برای مثال، فردی به نام A هم به عنوان پدر و هم به عنوان مادر برای فرد دیگری به نام B باشد. با این توضیح که A که مرد است قبل از

1 -Hermafroditism

2-Transsexual

تغییر جنسیت، اسپرم خویش را در بانک اسپرم ذخیره می سازد و آن گاه تغییر جنسیت داده و برای آن نیز پیوند رحم نیز صورت می پذیرد. در نهایت، اسپرم سابق او را به وی تزریق نموده و صاحب فرزندی به نام B می گردد. در این حالت، A هم پدر و هم مادر است.

آن چه در این اثر مورد اهتمام نگارنده بوده است پرداختن به مسأله ای نو پیدا در گستره مسائل مستحدثه فقهی است که پیدایش آن و ابتلای عدّه ای از انسان ها به آن، هشدار دهنده پیدایش یک مشکل اجتماعی است که می بایست در حوزه های مختلف آسیب شناسی و بهزستی، قانون گذاری و بالاخره فقهی مورد توجه دقیق قرار گیرد تا با استفاده از راه کارهای اجتماعی صحیح و تقنینات معقولانه، مبتلایان به این بیماری ها را در درجه اول به مقصد سلامت جسمانی و روانی رسانیده و در ادامه، با ارائه احکام شرعی آن ها در تمام مسائل مطروحه، گامی بلند در جهت رفع تحیّرات شرعی و حقوقی که گریبان گیر این افراد است، برداریم.

یکی از مهم ترین امتیازات مکتب فقهی شیعه بر سایر مکاتب فقهی، پویایی فقه در جاری زمان و انعطاف پذیری فوق العاده آن در برخورد با مسائل نو پیدایی است که در قرون معاصر روز به روز در حال افزایش است. در تعلیمات اسلامی که در جهت رساندن انسان ها به کمال و سعادت دنیوی و اخروی پیش بینی شده است؛ می بینیم که برای همه افراد بشر از بدو ورودشان به سنّ تکلیف از سوی شارع مقدس وظایفی برشمرده شده است که باید بر طبق جنسیت خود، آن ها را انجام دهند و همین انجام تکالیف است که سعادت و یا شقاوت اخروی آن ها را رقم می زند.

از نظر فیزیولوژی یا روحی- روانی ممکن است افرادی در جامعه وجود داشته باشند که نه می توان آن ها را در زمره مردان قرار داد و نه در زمره زنان. در علم پزشکی کوشش شده است که فرد را به موقع به سوی جنسیت واقعی خود هدایت نمایند تا فرد بتواند از اضطراب و تحیر خارج گردد. یکی از عواملی که موجب شناسایی یا تعیین جنسیت واقعی افراد دچار اختلالات جنسی (هرمافرودیت ها) می شود، تغییر جنسیت آنان است که توسط پزشک و جراح متخصص انجام می پذیرد.